

POSTANOWIENIE

Dnia 30 stycznia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Bednarek

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.
po rozpoznaniu w Izbie Karnej w dniu 30 stycznia 2024 r.,
w sprawie **K. K.**
skazanej z art. 207 § 1 a k.k.
kasacji wniesionej przez obrońcę
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku
z 21 czerwca 2023 r., sygn. akt II AKa 99/23
zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w Słupsku
z 21 września 2022 r., sygn. akt II K 91/20

p o s t a n o w i ł:

- 1. oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną;**
- 2. zwolnić skazaną z kosztów sądowych postępowania kasacyjnego i obciążyć nimi Skarb Państwa.**

[J.J.]

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Słupsku wyrokiem z 21 września 2022 r., sygn. II K 91/20 uznał K. K. winną tego, że: w okresie od 1 stycznia 2020 r. do 22 maja 2020 r. w S. , będąc matką małoletnich, urodzonych [...] 2015 r. dzieci M. i P. W. , mając prawny obowiązek opieki nad nimi i nie dopuszczenia do popełnienia na ich szkodę przestępstwa fizycznego i psychicznego znęcania się nad nimi przez inną osobę, działając w zamiarze, aby D. P. dokonał takiego przestępstwa swoim zachowaniem

przejawiającym się w wielokrotnym zaniechaniu podjęcia jakichkolwiek działań ochronnych, ułatwiła D. P. znęcanie się psychiczne i fizyczne połączone ze stosowaniem szczególnego okrucieństwa nad małoletnimi M. i P. W. , psychiczne polegające na zastraszaniu ciągłą obserwacją przez kamerę i zagrożenie bakteriami, zwracaniu się do nich krzykiem, nakazywaniu by nie opuszczały przez cały dzień swojego pokoju i łóżka, zakazywaniu głośnego płakania, fizyczne nad P. W. polegające na wielokrotnym zadawaniu uderzeń ręką, w tym z założonym metalowym pierścieniem, palcami, paskiem w okolice głowy i całego ciała, a nadto chwytności za twarz i małżowiny uszne ręką, przesuwaniu twarzą po szorstkiej powierzchni, czym spowodował u niej obrażenia ciała w postaci podbiegnięć krwawych i otarć naskórka umiejscowionych na głowie, w tym twarzy, małżowinach usznych, szyi, tułowi, kończynach górnych i dolnych, naruszające czynności narządów jej ciała i rozstrój zdrowia na czas do 7 dni, zaś nad M. W. polegające na wielokrotnym zadawaniu uderzeń ręką, w tym z założonym metalowym pierścieniem, nogami oraz paskiem w okolice głowy i całego ciała, a nadto chwytności za twarz ręką i przesuwaniu twarzą po szorstkiej powierzchni, popychaniu, szarpaniu, czym spowodowała u niej obrażenia ciała w postaci rozległych, mnogich zmian urazowych w obrębie powłok ciała w postaci otarć naskórka oraz podbiegnięć krwawych na twarzy, tułowi, kończynach górnych i dolnych, naruszających czynności narządów jej ciała i rozstrój zdrowia na czas do 7 dni, przy czym w przedziale czasowym od 20 do 21 maja 2020 r. na uderzeniu M. W. ręką w czoło, które spowodowało jej upadek i uderzenie głową o twardą powierzchnię, czym doprowadził do powstania u niej podbiegnięcia krwawego na twarzy, w tym czołe, któremu towarzyszyły niewielkie obustronne krwiaki przymózgowe - podtwardówkowe, przez co spowodował u niej naruszenie czynności narządu ciała i rozstrój zdrowia w obrębie ośrodkowego układu nerwowego trwające dłużej niż 7 dni, to jest popełnienia przestępstwa z art. 18 § 3 k.k. w zw. z art. 207 § 1a k.k. i art. 207 § 1 k.k. i art. 207 § 2 k.k. przy zast. art. 11 § 2 k.k. i za to na mocy art. 19 § 1 k.k. w zw. z art. 207 § 2 k.k. przy zast. art. 11 § 3 k.k. wymierzył jej karę 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności.

Apelację od ww. wyroku wywiódł obrońca skazanej, w której zaskarżonemu wyrokowi zarzucił:

I. obrazę przepisów postępowania w postaci:

- 1) art. 410 k.p.k. w zw. z art. 4 k.p.k. poprzez nieuwzględnienie w całości dowodów uznanych za wiarygodne i korzystnych dla oskarżonej w postaci wyjaśnień K. K. w zakresie w jakim podczas rozprawy 9 kwietnia 2021 r. przyznała, iż zawiodła jako matka w maju 2020 r., oraz złożonych obszernych wyjaśnień, które to w dużej mierze zostały uznane za wiarygodne, co nie zostało uwzględnione przez Sąd I instancji jako okoliczność łagodząca przy ocenie wymiaru kary K. K. ;
- 2) art. 7 k.p.k. w zw. z art. 424 § 1 pkt 1 k.p.k. poprzez dowolne wnioskowanie z zeznań B. L. i zebranego w sprawie materiału dowodowego, w zakresie w jakim z zeznań tego świadka lub innych dowodów w sprawie miałyby wynikać, że P. W. mówiła do świadka, że nie uciekła do babci, ponieważ „wszędzie były bakterie i kamera w pokoju”, podczas gdy z zeznań tego świadka takie sformułowania nie padają, nie wynika to także z innych dowodów w sprawie, a uzasadnienie wyroku nie wyjaśnia źródła tej okoliczności faktycznej, co doprowadziło do błędnego ustalenia faktycznego w tym zakresie;
- 3) art. 410 k.p.k. w zw. z art. 4 k.p.k. poprzez nieuwzględnienie w całości dowodów uznanych za wiarygodne i korzystnych dla oskarżonej w postaci:
 - a. częściowo wyjaśnień K. K. , w części w jakiej wskazywała ona, iż o zachowaniu D. P. wobec P. W. i M. W. , wypełniającego znamiona [znęcania się fizycznego uświadomiła sobie dopiero w maju 2020 r.;
 - b. zeznań M. G. , zeznań J. W. , zeznań A. S. , zeznań K. K. 1. , zeznań B. L. , w zakresie w jakim osoby te wskazywały, iż ostatni kontakt z P. W. i M. W. mieli w marcu 2020 r., a wcześniej osoby te nie dostrzegały żadnych sygnałów świadczących o stosowaniu przemocy fizycznej lub psychicznej;
- co doprowadziło do błędnych ustaleń w zakresie czasu przypisanego czynu, który to nie powinien być wcześniejszy niż marzec 2020 r.;
- 4) art. 168 k.p.k. w zw. z art. 410 k.p.k. w zw. z art. 4 k.p.k. poprzez nieuwzględnienie i nienadanie właściwego znaczenia dla sprawy i wnioskowania z innych dowodów faktu powszechnie znanego i korzystnego dla oskarżonej, jakim było rozpoczęcie się epidemii SARS-CoV-2 w marcu 2020 r. i konsekwencji z nią związanych dla funkcjonowania społeczeństwa, a wynikających także z zasad logicznego rozumowania i doświadczenia życiowego, w tym związanych m.in. z

zakazem opuszczania miejsca pobytu, co mogło wpłynąć na ustalenie czasu popełnienia przypisanego oskarżonej czynu na okres nie wcześniejszy niż marzec 2020 r.;

5) art. 7 k.p.k. w zw. z art. 424 § 1 pkt 1 k.p.k. poprzez nieprzekonujące uzasadnienie oraz niezgodne z zasadami logiki i doświadczenia życiowego wnioskowanie z zeznań L. L. , K. K. 2. oraz B. G. w zakresie w jakim uznaje się je za nieprzekonywujące odnośnie czasu, kiedy osoby te miały kontakt z M. i P. W. tj. nie wcześniej niż w marcu 2020 r., podczas gdy zeznania te korespondują z innymi zeznaniami pozostałych świadków - uznanych za wiarygodne, którzy to świadkowie właśnie widywali dziewczynki w marcu 2020 r., a przy uwzględnieniu informacji z zakładu pracy D. P. (k. 1136), faktu utraty pracy przez D. P. i skutków tej sytuacji, częściowo wyjaśnień D. P. , faktu rozpoczęcia się pandemii COVID-19 i „lockdownu” z tym związanego, prowadzą do logicznego i zgodnego z zasadami doświadczenia życiowego wniosku, że zeznania te wspólnie się uzupełniają i potwierdzają, iż czas przypisanego czynu nie mógł być ustalony wcześniej niż w marcu 2020 r., co skutkowało niezasadnym uznaniem, iż zeznania wymienionych osób są nieprzekonywujące, a czyn przypisany oskarżonej mógł być popełniony w okresie od 1 stycznia 2020 r.;

6) art. 7 k.p.k. w zw. z art. 424 § 1 pkt 1 k.p.k. poprzez niezgodne z zasadami logiki i doświadczenia życiowego uzasadnienie i wnioskowanie co do okresu popełnienia zarzucanego czynu tj. od 1 stycznia 2020 r., na podstawie zeznań M. W. i J. W. , podczas gdy zeznania te są mało precyzyjne i niekonkretne w zakresie czasu (częściowo wzajemnie się wykluczające), a zgodnie z opinią biegłego psychologa T. Z. (uznanej za wiarygodną oraz rzetelną) dzieci w tym wieku mogą mieć problemy z podawaniem konkretnych dat czy ilości zachowań, a także chronologii zdarzeń i tak:

a. oparcia się przy ustalaniu czasu popełnienia czynu na podstawie zeznań M. W. wskazującej, iż „zachowanie oskarżonego miało miejsce, gdy na świecie była Już ich siostra H. , podczas gdy z opinii biegłego T. Z. wskazano, iż „[M. — przyp. AS] na pewno nie będzie w stanie powiedzieć, kiedy ta H. się urodziła i od jakiej daty takie zachowanie miało miejsce” (k. 1042 i n.);

b. oparcia się przy ustalaniu czasu popełnienia czynu na podstawie zeznań J. W. , że oskarżony bił jego siostry jeszcze przed narodzinami H. , podczas gdy z opinii T. Z. odnośnie do J. W. wskazano, iż: „Dziecko w wieku 5-6 lat nie jest w stanie określić, czy na przestrzeni roku z taką samą częstotliwością występowały takie same zachowania. (...) jest możliwe, że sześciolatek określa, że trwało to od roku, ale w jego pamięci największe ślady zostawiają te zdarzenia z niedalekiej przeszłości, natomiast tamten czas jakby się kurczy.” (k. 1047 i n.);

- i są niezgodne z pozostałymi uznanymi za wiarygodne dowodami w postaci zeznań M. G. , zeznań J. W. , zeznań A. S. , zeznań L. L. , zeznań K. K. 1. , zeznań B. L. , zeznań B. G. , wskazujących jednoznacznie na okres nie wcześniejszy niż marzec 2020 r., co ma znaczenie także w kontekście faktu utraty pracy przez D. P. oraz epidemii koronawirusa właśnie w marcu 2020 r.;

7) art. 7 k.p.k. poprzez pominięcie fotografii k. 547-690, w szczególności z okresu marzec-maj 2020 r. na skutek uznania, iż nie można było z nich nic wywnioskować dla sprawy, podczas gdy fotografie te, niekwestionowane przez Strony, wraz z pozostałymi dowodami uznanymi za wiarygodne w postaci zeznań M. G. , zeznań J. W. , zeznań L. L. , zeznań K. K. 1. , zeznań B. L. , zeznań A. S. , zeznań B. G., tworzą zgodnie z zasadami logiki i doświadczenia życiowego uzupełniającą się całość, prowadzącą do konieczności reasumpcji ustaleń w zakresie czasu popełnienia zarzucanego czynu nie wcześniej niż od marca 2020 r. do 22 maja 2020 r.;

8) art. 7 k.p.k. w zw. z art. 424 § 1 pkt 1 k.p.k. poprzez dowolną i niedostatecznie wyjaśnioną ocenę wyjaśnień D. P. w zakresie w jakim nie wykluczał on swoich zachowań od początku 2020 r., podczas gdy zasady logiki oraz doświadczenia życiowego wraz z oceną pozostałych uznanych za wiarygodne dowodów wskazujących na fakt widywania dzieci jeszcze w marcu 2020 r., faktu straty pracy przez oskarżonego w marcu 2020 r. (i tym samym stałej obecności D. P. w domu), okresu pandemii COVID-19 właśnie w marcu 2020 r. oraz zakazu opuszczania mieszkania z tym związanego, prowadzą do logicznego wniosku, iż nasilenie zachowań D. P. mające znamiona z art. 207 § 1 k.k. nie mogło nastąpić wcześniej niż w marcu 2020 r., co powinno skutkować nieuwzględnieniem jego wyjaśnień w tym zakresie;

9) art. 424 § 1 pkt 1 k.p.k. w zw. z art. 7 k.p.k. w zakresie w jakim dowolnie uznano, iż okoliczności faktyczne sprawy oraz zebrane w sprawie dowody pozwalają na jednoznaczne i kategoryczne przyjęcie, iż w sprawie mamy do czynienia ze szczególnym okrucieństwem, podczas gdy swobodna ocena zebranych dowodów w sprawie, prowadzi do wniosku, iż czyn był okrutny, ale nie szczególnie okrutny;

10) art. 633 k.p.k. poprzez obciążenie oskarżonych w sprawie kosztami sądowymi (pkt 9 zaskarżonego wyroku) w sposób niezgodny z zasadami słuszności, w szczególności nie uwzględniając liczby i wagi zarzutów oraz czynów przypisanych poszczególnym oskarżonym, podczas gdy zarzuty i waga czynów przypisanych oraz udział w sprawie K. K. są o wiele niższe od tych kryteriów dotyczących D. P., co doprowadziło do niezasadnego obciążenia kosztami sądowymi Oskarżonej K. K. w wysokości wyższej niż drugiego oskarżonego;

II. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę zaskarżonego wyroku w postaci:

a) błędnego ustalenia co: do czasu popełnienia czynu zarzucanego K. K. tj. od 1 stycznia 2020 r. do 22 maja 2020 r., podczas gdy wnikliwa analiza zebranego materiału dowodowego, w szczególności w postaci wyjaśnień K. K. , D. P. , zeznań P.W., zeznań M. G. , zeznań B. G. , zeznań J. W. , zeznań L. L. , zeznań K. K. 1. , zeznań B. L. , zeznań B. G. , zeznań A. S. , zeznań M. G. , a także opinii T. Z. prowadzą do wniosku, iż brak jest możliwości poczynienia kategorycznego ustalenia, iż należało przyjąć datę 1 stycznia 2020 r., w szczególności kiedy zebrane w sprawie dowody uznane za wiarygodne w sposób logiczny pozwalają na przyjęcie daty popełnienia czynu nie wcześniej niż nieokreślonego dnia w marcu 2020 r. (tego miesiąca D. P. miał także stracić pracę, a dziewczynki były ostatni raz widziane przez osoby postronne oraz rozpoczęła się pandemia SARS-CoV-2), co powinno skutkować ustaleniem, iż czyn popełniono w nieustalonym czasie nie wcześniej niż w okresie od 1 marca 2020 r. do 22 maja 2020 r., a w konsekwencji także wymierzeniem K. K. kary o łagodniejszym charakterze;

b) błędnego ustalenia, iż popełniony czyn charakteryzował się szczególnym okrucieństwem ewentualnie aby K. K. obejmowała swoim zamiarem ułatwienie wypełnienia znamion „szczególnego okrucieństwa” przez D. P. , podczas gdy

wnikliwa analiza zebranego w sprawie materiału dowodowego, okoliczności sprawy, nadanie właściwego znaczenia prawidłowo ustalonego czasookresu czynu, stopnia winy oraz społecznej szkodliwości zachowania znęcania się psychicznego i fizycznego nad dwójką dzieci, prowadzą do wniosku, iż zachowanie mogło charakteryzować się okrucieństwem, ale niewypełniającym znamienia „szczególnego” okrucieństwa, a dowody zebrane w sprawie przeczą, aby K. K. mogła swoim zamiarem obejmować ułatwienie D. P. wypełnienia tego znamienia, co skutkowało błędnym zakwalifikowaniem czynu z art. 207 § 2 k.k.

c) błędnego ustalenia, iż K. K. ułatwiła D. P. znęcanie się psychiczne nad P. W. i M. W. w postaci „zastraszania ciągłą obserwacją przez kamerę i zagrożenie bakteriami, podczas gdy takie ustalenie nie wynika z żadnego z przeprowadzonych dowodów stanowiących podstawę ustaleń faktycznych, co powinno skutkować wyeliminowaniem z opisu przypisanego czynu takiego sformułowania, a w konsekwencji także wymierzeniem K. K. kary o łagodniejszym charakterze;

d) błędnego nieustalenia istotnej okoliczności łagodzącej co do K. K. tj. faktu przyznania się do tego, że zawiodła jako matka podczas rozprawy 9 kwietnia 2021 r. (k. 1024v) oraz jej cech osobowości pasywno-zależnej, co przy uwzględnieniu wszystkich pozostałych okoliczności sprawy, warunków i właściwości osobistych K. K. powinno skutkować ustaleniem dodatkowej okoliczności łagodzącej oraz umniejszającej jej stopień zawinienia i w konsekwencji wymierzeniem kary o łagodniejszym charakterze;

a także:

1) nienadania właściwego znaczenia oraz częściowo pominięcia występujących w sprawie okoliczności natury przedmiotowej i podmiotowej oraz właściwości i warunków osobistych K. K. przy wymierzaniu kary w niniejszej sprawie w postaci:

a) okazanej skruchy i przyznania się do zaniedbań jako matka;

b) składania obszernych wyjaśnień w znacznej części uznanych za zgodne z zebrany materiał dowodowy;

c) bezwarunkowej współpracy z organami procesowymi na każdym etapie sprawy,

d) celów zapobiegawczych i wychowawczych kary konkretnie w stosunku do K. K. ,

- e) warunków i właściwości osobistych K. K. , w tym zachowania po popełnieniu zarzucanego czynu, w szczególności jej aktualnego życia oraz faktu, iż pod jej opieką pozostaje dwójka małoletnich dzieci, posiadania dobrej opinii w środowisku, osobowości pasywno-zależnej - stwierdzonej opinią biegłego R. S., podjęcia się przez K. K. terapii (w załączeniu zaświadczenie),
 - f) stresu wywołanego upublicznionym procesem karnym w mediach, który to sam w sobie stanowi formę represji wobec K. K. ,
- które to ww. okoliczności w przypadku ich uwzględnienia w całości i nadania właściwego znaczenia, prowadzą do pozytywnej prognozy kryminologicznej K. K. , a w razie uwzględnienia ww. okoliczności i nadania im właściwego znaczenia, mogły zachodzić podstawy do złagodzenia kary pozbawienia wolności oraz - z uwagi na uprzednią niekaralność - zastosowania art. 69 § 1 k.k. i zawieszenia kary pozbawienia, co w konsekwencji skutkowało niezasadnym wymierzeniem kary niewspółmiernie surowej - pozbawienia wolności zamiast jej zmniejszenia oraz zawieszenia na okres próby.

Apelację od powyższego wyroku wniósł również prokurator, który w części dot. orzeczenia o karze K. K. zarzucił:

rażącą niewspółmierność kary 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności wymierzonej oskarżonej K. K. za przypisane jej przestępstwo w stosunku do szczególnie wysokiego stopnia społecznej szkodliwości tego czynu, oraz do znacznego stopnia jej zawinienia wyrażającego się popełnieniem czynu na szkodę jej małoletnich dzieci.

Stawiając powyższy zarzut prokurator wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez wymierzenie K. K. kary 3 lat pozbawienia wolności.

Wyrokiem z 21 czerwca 2023 r., sygn. II Aka 99/23, Sąd Apelacyjny w Gdańsku, zmienił zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego w Słupsku m.in. w części dot., K. K. w ten sposób, że w ramach czynu przypisanego oskarżonej K. K. uznaje ją za winną tego, że w okresie od 1 stycznia 2020 roku do 22 maja 2020 roku w S. , będąc matką małoletnich, urodzonych [...] 2015 roku dzieci M. i P. W. , mając prawny obowiązek opieki nad nimi i nie dopuszczania do popełnienia na ich szkodę przestępstwa fizycznego i psychicznego znęcania się nad nimi przez inną osobę, działając w zamiarze, aby D. P. dokonał takiego przestępstwa swoim

zachowaniem przejawiającym się w wielokrotnym zaniechaniu podjęcia jakichkolwiek działań ochronnych, ułatwiła D. P. znęcanie się psychiczne i fizyczne nad małoletnimi M. i P. W. , psychiczne polegające na zastraszaniu ciągłą obserwacją przez kamerę i zagrożenie bakteriami, zwracaniu się do nich krzykiem, nakazywaniu by nie opuszczały przez cały dzień swojego pokoju i łóżka, zakazywaniu głośnego płakania, fizyczne nad P. W. polegające na wielokrotnym zadawaniu uderzeń ręką, w tym z założonym metalowym pierścieniem, palcami, paskiem w okolice głowy i całego ciała, a nadto chwytniu za twarz i małżowiny uszne ręką, przesuwaniu twarzą po szorstkiej powierzchni, zaś nad M.W. polegające na wielokrotnym zadawaniu uderzeń ręką, w tym z założonym metalowym pierścieniem, nogami oraz paskiem w okolice głowy i całego ciała, a nadto chwytniu za twarz ręką i przesuwaniu twarzą po szorstkiej powierzchni, popychaniu, szarpaniu, przy czym w przedziale czasowym od 20 do 21 maja 2020 roku na uderzeniu M. W. ręką w czoło, które spowodowało jej upadek i uderzenie głową o twardą powierzchnię, tj. czynu z art. 18 § 3 kk w zw. z art.207 § 1 kk w zb. z art. 207 § 1a kk i za to, przy zastosowaniu art. 19 § 1 kk na mocy art. 207 § 1a kk i orzekł wobec niej karę 3 (trzech) lat pozbawienia wolności.

Kasację od powyższego orzeczenia wniósł obrońca K. K. , w której zarzucił wyrokowi Sądu Apelacyjnego w Gdańsku:

1) art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k. polegające na nienależytym rozważeniu i ustosunkowaniu się do podniesionych w apelacji obrońcy zarzutów w zakresie kwestionowania czasu popełnienia przypisanego K. K. przestępstwa (pkt I. 3), a), b), 1.4), 1.5), 1.6), 1.7), 1.8), II. a)) w zakresie w jakim odsyła się do części uzasadnienia skarżonego wyroku dotyczącego rozpoznania apelacji obrońcy D. P. (pkt 8, 9 i 10 zarzutów) w sytuacji, gdy zarzuty te istotnie różniły się od siebie, dotyczyły drugiego z oskarżonych, zarzut pkt 9 apelacji obrońcy D. P. został uznany za niewykazujący podnoszone stanowisko i zarzut wywodził błędne ustalenia w zakresie czasu popełnienia czynu z innych naruszeń i uchybień aniżeli zarzuty podniesione w apelacji obrońcy K. K. oraz w zakresie w jakim uznano zarzut apelacji obrońcy K. K. za zasadny (II. b) w sytuacji, gdy dotyczył także nieprawidłowo ustalonego czasu popełnienia przypisanego czynu skazanej, co skutkowało w zasadzie ich nierozpoznanie, podczas gdy niedostrzeżona logika

wyvodu apelacji obrońcy K. K. w tym zakresie w przypadku jej uwzględnienia, mogła doprowadzić do istotnej zmiany czasu popełnionego czynu i tym samym mogło to mieć istotny wpływ na treść wyroku;

2) art. 433 § 1 k.p.k. w zw. z art. 434 § 1 k.p.k. polegające na rozpoznaniu sprawy przez Sąd odwoławczy poza granicami zaskarżenia oraz podniesionych zarzutów, skutkujące pogorszeniem sytuacji procesowej K. K. , polegające na z jednej strony częściowym uwzględnieniu apelacji obrońcy K. K. skierowanej co do całości wyroku Sądu I instancji i zmianie kwalifikacji oraz opisu przypisanego jej czynu (na łagodniejsze) przy jednoczesnym podwyższeniu kary, w sytuacji gdy zarzut apelacji oskarżyciela publicznego skierowany był na niekorzyść oskarżonej tylko co do kary i tylko co do przypisanego czynu K. K. , a kwalifikacja i opis przypisanego czynu (kierunek apelacji oskarżyciela publicznego) została zmieniona na łagodniejsze, co doprowadziło do wykroczenia poza granice zaskarżenia i pogorszenia sytuacji procesowej K. K. oraz wymierzenia kary niewspółmiernie surowej;

3) art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k. w zw. z art. 7 k.p.k. poprzez nienależyte rozważenie zarzutu podniesionego w apelacji obrońcy w zakresie naruszenia art. 7 k.p.k. w zw. z art. 424 § 1 pkt 1 k.p.k. poprzez dowolne wnioskowanie z zeznań świadka B. L. i zebranego w sprawie materiału dowodowego powiązanego z zarzutem błędnego ustalenia i przypisania opisu czynu, iż K. K. ułatwiła D. P. znęcanie się psychiczne nad P. W. i M. W. w postaci „zastraszania ciągłą obserwacją przez kamerę i zagrożenie bakteriami”, gdy z zeznań tego świadka, ocenianych przez Sąd odwoławczy i dokonującego własnych wniosków w tym zakresie, będącego jedynym źródłem takich domniemyanych ustaleń Sądu I instancji i rozszerzonych przez Sąd Apelacyjny, nie wynika *modus operandi* D. P. , który miałby polegać „zastraszaniu” i to konkretnie ciągłą obserwacją przez kamerę i zagrożenie bakteriami, a jest to element opisu przypisanego i zmienionego zarzutu K. K. , podczas gdy prawidłowe rozpoznanie tego zarzutu i dokonanie swobodnych a nie dowolnych ustaleń co do treści zeznań tego świadka na etapie odwoławczym mogłoby doprowadzić do wyeliminowania z opisu przypisanego czynu ww. taki sposób zachowania, co potwierdza, iż miało to istotny wpływ na treść wyroku Sądu II instancji;

4) art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k. w zw. z art. 427 § 3 k.p.k. w zw. z art. 7 k.p.k. w zw. z art. 4 k.p.k. poprzez nienależyte rozważenie i ustosunkowanie się do podniesionego w apelacji obrońcy zarzutu w zakresie błędu w ustaleniach faktycznych, skutkujących rażąco niewspółmiernie surową karą wymierzoną K. K. (pkt III apelacji obrońcy) oraz dodatkowo przedstawionych w apelacji dowodów mających wpływ na ustalenia faktyczne co do oceny dyrektyw wymiaru kary wymierzonej K. K. , ocenionych dowolnie i wyłącznie na niekorzyść K. K. , podczas gdy prawidłowe rozpoznanie tego zarzutu wraz z oceną dowodów przedstawionych w apelacji, zgodną z zasadami doświadczenia życiowego i logiki, mogło mieć istotny wpływ na wymiar kary wymierzonej K. K. .

Podnosząc powyższe zarzuty skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania temuż sądowi.

W odpowiedzi na kasację prokurator wniósł o jej oddalenie.

Sąd Najwyższy zważył co następuje:

Kasacja obrońcy skazanej K. K. jest oczywiście bezzasadna

Przypomnieć na wstępie należy, iż zgodnie z art. 523 § 1 k.p.k. kasacja może być wniesiona tylko z powodu uchybień wymienionych w art. 439 k.p.k. lub innego rażącego naruszenia prawa, jeżeli mogły mieć one istotny wpływ na treść orzeczenia sądu odwoławczego. Nie należy zapominać o tym, że kasacja jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia i pomyślana została jako instytucja służąca do eliminowania z obrotu prawnego takich orzeczeń sądowych, które ze względu na stopień wadliwości nie powinny funkcjonować w demokratycznym państwie prawnym. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że podstawą wzruszenia w postępowaniu kasacyjnym prawomocnego orzeczenia może być tylko takie rażące naruszenie prawa, które in concreto mogło mieć istotny wpływ na treść orzeczenia. Niedopuszczalne jest więc bezpośrednie atakowanie w kasacji orzeczenia sądu pierwszej instancji, a także kwestionowanie ustaleń faktycznych poczynionych w sprawie. Zarzuty podniesione w kasacji pod adresem orzeczenia sądu pierwszej instancji podlegają rozważeniu przez Sąd Najwyższy tylko w takim zakresie, w jakim jest to nieodzowne dla należytego rozpoznania zarzutów stawianych w kasacji orzeczeniu sądu odwoławczego. Rolą sądu kasacyjnego nie

jest bowiem ponowne – „dublujące” kontrolę apelacyjną rozpoznanie zarzutów stawianych przez skarżącego orzeczeniu sądu pierwszej instancji (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 27 września 2023 r., V KK 378/23).

Przechodząc do omówienia poszczególnych zarzutów Sądu Najwyższego miał w polu widzenia pogląd prawny zawarty w postanowieniu Sądu Najwyższego z 26 marca 2024 r. sygn. I KK 43/24, z którego wynika, że przepis art. 433 § 2 k.p.k. może zostać naruszony jedynie wówczas, gdy sąd odwoławczy w ogóle nie ustosunkuje się do określonego zarzutu wskazanego w środku odwoławczym (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 lutego 2013 r., sygn. akt II KK 127/12). Przy czym w doktrynie podnosi się, że nie ma naruszenia wymogu z art. 433 § 2 k.p.k., jeżeli odniesienie takie, choć zbiorcze istnieje. Oczywiście stopień szczegółowości uzasadnienia wyroku sądu odwoławczego, zależy od zawartości oraz jakości uzasadnienia wyroku sądu pierwszej instancji, a także poziomu argumentacji zawartej w apelacji. W przywołanym orzeczeniu wskazane są również judykaty Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, z których wynika, że z uzasadnienia musi jasno wynikać, iż kwestie, mające decydujące znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, zostały rozważone (por. np. wyrok ETPC z 15 lutego 2007 r. w sprawie Boldea przeciwko Rumunii, skarga nr 19997/02, § 30), zaś sąd odwoławczy nie jest zobowiązany do szczegółowego odnoszenia się do każdej kwestii (por. np. wyrok ETPCz z dnia 19 kwietnia 1994 r. w sprawie Van de Hurk przeciwko Holandii, skarga nr 16034/90, § 61). W niniejszej sprawie wymogi określone w art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k. jak i wymogi zakreślone w orzecznictwie ETPC zostały spełnione przez Sąd Apelacyjny w Gdańsku.

Mając powyżej zakreślone ramy prawne zakresu rozpoznania kasacji wynikające z nota bene niekwestionowanych w orzecznictwie poglądów prawnych stwierdzić w pierwszej kolejności należy, że zarzuty z pkt. 1, 3 i 4 kasacji są bezzasadne i to w stopniu oczywistym. Pisemne uzasadnienie zaskarżonego kasacją wyroku Sądu Apelacyjnego zawiera powody rozstrzygnięcia oraz argumentację, wyjaśniającą w sposób logiczny i rzeczowy, dlaczego ten sąd nie podzielił zarzutów i wniosków zawartych w apelacji wniesionej na rzecz K. K. , nie uchybiając wymogom określonym w art. 433 § 2 k.p.k., a zarazem realizując wymagania przewidziane w art. 457 § 3 k.p.k. (por. s. 24-33). Wszystkie kwestie

wskazane w apelacji obrońcy, a następnie powtórzone w kasacji zarzuty, były przedmiotem rozważań Sądu Apelacyjnego w Gdańsku. Dotyczy to również podnoszonego przez skarżącego zarzutu błędności przyjętych ram czasowych popełnionego przez skazaną występku wskazując, że okres czasu przestępnego zachowania ma związek z czasem popełnienia przestępstwa przez skazanego D. P. czynu i został on przyjęty w oparciu o wyjaśnienia tego skazanego (str. 27 uzasadnienia). Przypisany bowiem skazanej K. K. czyn polegał bowiem na ułatwianiu popełnienia przez skazanego D. P. czynu i tym samym odniesienie rozważań w tym zakresie do poczynionych ustaleń dot. tego skazanego w wyniku wniesionej przez jego obrońcę apelacji nie było błędnym zabiegiem przy konstruowaniu treści uzasadnienia. Odmienny natomiast punkt widzenia zaprezentowany w kasacji pomija wymienione dwa elementy ustaleń sądu i tym samym w rzeczywistości nie kwestionuje sposobu przeprowadzenia przez Sąd Apelacyjny w Gdańsku kontroli odwoławczej, forsuje jedynie własną ocenę materiału dowodowego. Zarzut 3 już w swej treści stanowi próbę obejścia braku możliwości kwestionowania w kasacji ustaleń faktycznych i ocen zebranych dowodów, skoro odnosi się wprost do oceny zeznań świadka B. L. . Sąd Apelacyjny oceniając zarzut apelacji obrońcy sformułowany w pkt. II c przytoczył odpowiedni fragment zeznań świadka, z którego wynikało, że o wymienionych okolicznościach tenże świadek dowiedział się od małoletniej P. W. i był odpowiedzią na zarzut sformułowany w apelacji. W sytuacji, w której osią zarzutu jest twierdzenie niezgodne z rzeczywistą treścią protokołu przesłuchania świadka należy uznać za wystarczające ustosunkowanie się do tego zarzutu poprzez przytoczenie jego odpowiedniego fragmentu. Nie zyskał akceptacji Sądu Najwyższego zarzut 4 kasacji obrońcy skazanej K. K. Sąd Apelacyjny w Gdańsku na str. 29-33 uzasadnienia wskazał, dlaczego apelacja obrońcy w zakresie wymiaru kary nie zyskała jego akceptacji. Przytoczył więc te okoliczności, które miały decydujące znaczenie dla rozstrzygnięcia wymiaru kary i zostały one rozważone i wbrew twierdzeniom skarżącego ocena tych okoliczności nie miała charakteru dowolnego, spełniała wymogi określone w art. 7 k.p.k. i nie była pozbawiona cech wynikających z zasady obiektywizmu (art. 4 k.p.k.). Uzasadnienie zaskarżonego wyroku spełnia więc nie tylko wymogi określone art.433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k., ale

wymogi z przytoczonego na wstępie orzecznictwa ETPC. Obrońca formułując więc powyższy zarzut de facto zarzucił Sądowi Apelacyjnemu nierozpoznanie zarzutu apelacyjnego niezgodnego z jego oczekiwaniem co nie mieści się w zakresie pojęcia rażącego naruszenia prawa o jakim mowa w treści przepisu art. 523 § 1 k.p.k. Sąd Najwyższy zatem oceniając zarówno treść wywiedzonego nadzwyczajnego środka odwoławczego w konfrontacji z treścią motywacyjną zaskarżonego wyroku, w połączeniu z treścią apelacji wywiedzionej na rzecz K. K. stwierdza, że skarżący de facto zmierza do ponowienia kontroli odwoławczej w postępowaniu kasacyjnym – co jest niedopuszczalne. Oczywiście takiego zabiegu zwalnia Sąd Najwyższy od potrzeby powtarzania trafnej argumentacji zaprezentowanej w pisemnym uzasadnieniu zaskarżonego kasacją wyroku odwoławczego.

Osobnego natomiast omówienia wymaga zarzut sformułowany w pkt. 2 kasacji, który Sąd Najwyższy ocenił również jako oczywiście bezzasadny. Otóż zgodzić się należy ze stanowiskiem prokuratora zawartym w odpowiedzi na kasację, że nie doszło do obrazy art. 433 § 1 k.p.k., skoro zmiana wysokości orzeczonej wobec skazanej K. K. kary nastąpiła na skutek podniesionego przez prokuratora w apelacji zarzutu dot. rażącej niewspółmierności kary (pkt 2 apelacji prokuratora). W związku z powyższym nie doszło do rażącego naruszenia przepisu art. 434 § 1 k.p.k. Przebieg bowiem postępowania odwoławczego prowadzącego do rozstrzygnięcia zawartego w pkt. 3 wyroku miał dwa etapy. Sąd II instancji przychylając się najpierw do zarzutów podniesionych przez obrońcę oskarżonej w wywiedzionej apelacji dokonał zmiany w zakresie kwalifikacji czynu przypisanego oskarżonej uznając, iż dopuściła się czynu z art. 18 § 3 k.k. w zw. z art. 207 § 1 k.k. w zb. z art. 207 § 1 a w zw. z art. 11 § 2 k.k., a nie jak przyjął sąd I instancji czynu uwzględniającego także art. 207 § 2 k.k. Sąd uznał bowiem, iż zachowanie oskarżonej nie nosiło znamion szczególnego okrucieństwa, o którym mowa w art. 207 § 2 k.k. Powyższa zmiana kwalifikacji prawnej czynu została dokonana w oparciu o odmienną ocenę zabranego w sprawie materiału dowodowego. Sąd Apelacyjny nie zmienił więc ustaleń faktycznych poczynionych w sprawie, a jedynie odmiennie ocenił te okoliczności sprawy, które doprowadziły *sąd a quo* do przyjęcia, że przestępstwa znęcania skazana popełniła w typie kwalifikowanym tj. ze

szczególnym okrucieństwem. Następnie sąd II instancji dokonał weryfikacji kary wymierzonej skazanej przez sąd I instancji i uwzględnił apelację prokuratora wniesioną na niekorzyść skazanej.

W apelacji prokurator podniósł bowiem okoliczności, które nie tylko odnosiły się do wyeliminowanego w efekcie przez sąd odwoławczy znamienia „szczególnego okrucieństwa” ale też do tych okoliczności, które były efektem przypisania skazanej czynu, a więc stopnia społecznej szkodliwości i stopnia zawinienia. Wymierzenie więc skazanej K. K. surowszej kary pozbawienia wolności nie można zatem w kontekście okoliczności niniejszej sprawy postrzegać jako przełamanie zasady z art. 433 § 1 k.p.k. i wyjście poza granice zaskarżenia, a tym samym wydanie orzeczenia wbrew zakazowi *reformationis in peius*. Rację ma prokurator, iż przyjęty przez skarżącego tok rozumowania prowadziłby bowiem do błędnego w swojej istocie wniosku, jakoby w zaistniałym układzie procesowym apelacja prokuratora w ogóle nie mogłaby być poddana pod rozwałę – co byłoby błędnym założeniem.

Mając powyższe okoliczności na uwadze Sąd Najwyższy orzekł jak w części dyspozytywnej postanowienia zwalniając skazaną od ponoszenia kosztów sądowych za postępowanie kasacyjne obciążając nimi Skarb Państwa.

[J.J.]

[ms]